

הביא לידי אבדן תיקים ומוצגים וגרם הפרעות בסדרי המינהל של אגף הפיקוח.

2. משרד החקלאות

ליקויים שלא תוקנו או לא הוסברו כראוי

א. השגחה על מלאי החיטה והקמת בטחנות.

רוב המלאי של חיטה, המובאת ארצה על ידי משרד החקלאות, נמצא בטחנות הקמת הטוחנות את החיטה על חשבון משרד החקלאות; גם החיטה וגם התוצרת (קמח אחיד, קמח לבן, סובין, פסולת ועוד) הן איפוא רכוש המדינה.

עוד בשנת הכספים 1949/50, כשבדקנו את אמצעי הבטחון בטחנות קמח אחדות, דרשנו את הגברת ההשגחה והשמירה בטחנות, כיוון שמצאנו, שהסידורים הקיימים אינם מספיקים: בכל טחנה הועסק פקח אחד, ורק במשך 8 - 10 שעות ביום, בו בזמן שהטחנות עבדו 24 שעות רצופות, ואפילו בשעות עבודתו אין ביכלתו של פקח יחיד זה להשגיח לבדו כיאות על טחנת קמח גדולה.

בטחנה אחת התחלפו הפקחים חמש פעמים במשך שנה אחת, ואף פעם אחת לא נעשתה ספירת מלאי בזמן היכנסו של פקח חדש לתפקידו. כשנערכה שם לאחר מכן חקירה מטעם אגף הפיקוח חסרו כמה טון קמח, ונמצאו שקי קמח, שמשקלם היה רק $61\frac{1}{2}$ ק"ג במקום 63 ק"ג.

המשרד הבטיח לתקן את הליקויים ולדאוג להגברת הפיקוח.

ב. הקצבות מיוחדות של מצרכי מזון.

שיטת הקיצוב מביאה עמה את הצורך להקציב לסוגים מיוחדים של האוכלוסיה - לחולים, למוסדות, לנציגים של מדינות זרות וכו' - הקצבות מיוחדות מעל למנות הכלליות. הואיל והמדובר במקרים יוצאים מן הכלל, הרי יש להקפיד הקפדה יתרה על אישור בקשות להקצבה מיוחדת כדי למנוע כל הפליה, ויש גם לדאוג לכך, שיימצאו מסמכים המעידים על הצדקת האישור.

ביקורתנו במחוז תל אביב של אגף המזון, שנערכה בסוף שנת 1950 והתחלת שנת 1951, העלתה ליקויים בתחום זה:

(1) מתוך בדיקת "פנקסי הרשאות" של מצרכי בשר, עופות, ביצים, נקניק, נתברר, שבמקרים רבים אי אפשר היה לקבוע, על סמך אילו שיקולים אושרו ההקצבות המיוחדות. למספר אנשים הקציבו מנות מיוחדות של בשר ועופות, ובסור "נימוק ההקצבה" היה רשום בסופס "החלטת המנהל", ולא עלה בידנו לקבוע, מה הניע את המשרד לאשר הקצבות אלה.

(2) למוסד אחד הוקצבו מדי חודש בחודשו כמויות גדולות של מצרכי מזון לשם חלוקתם, אבל לא נתקבל במשרד כל תיעוד ופירוט, למי נמסרו המצרכים; לא היתה אפשרות איפוא לבקר, אם כל הכמויות הגיעו לתעודתן. פנינו למנהל הכללי של משרד החקלאות ולמנהל אגף המזון, וביקשנו להנחיג סידורים מתאימים באישור ורישום ההקצבות המיוחדות, ובצורה המאפשרת ביקורת על הפעולות האלו והשגחה מתמדת וקפדנית על ביצוע ההרשאות.

ג. חזקת חשבון על שם פקיד.

בעת ביקורת חשבון הבנק של מחלקת הדייג בחיפה נתברר, שכספי המחלקה הופקדו בחשבון פרטי של פקיד המחלקה, וגם אישור החשבון וגם גליונות תנועת החשבון נשלחו ע"י הבנק על שמו של הפקיד. נימוקו של הפקיד היה, שהחשבון הפרטי נותן לו חופש מידה גדולה יותר של פעולה מאשר חשבון ממשלתי, הדורש שתי חתימות להוצאת כספים.

ד. רישום תקציב.

החווה לטיפול בעלי חיים בעכו לא ניהלה ספר תקציב. בשעת הביקורת נתברר, שבמשך חדשים הוציאה החווה את כל התקציב שהוקצב לה לתקופה של חצי שנה.

פגיעות בעקרונות היעילות והחסכון

א. יבוא ביצים מטורקיה.

לפני עונת הפסח ב-1951 החליט משרד החקלאות לקנות ביצים בטורקיה בסכום של 80,000.- דולר. בדקנו את מסיבות הקנייה הזאת, וביררנו את השאלה, אם המחירים ששלמו היו מתקבלים על הדעת. קבענו שהמחירים, ששלמו בשוק הטורקי במשך חוץ בעבור ביצים מאותה איכות, היו, הן לפני התחלת המו"מ על הקנייה הזאת והן אחרי ביצוע הקנייה, יותר נמוכים מאשר המחיר ששולם.

הענין נחקר גם ע"י המשטרה הכלכלית, ונמסר לטיפולו של פרקליט המדינה.

ב. מכירת מצרכים מוקצבים לעובדי המשרד.

ביקורתנו במחוז חיפה העלתה, שמנהל המחוז חילק לכל אחד בתחילת 1951/מפקידי משרדו, שמספרם היה כחמישים, 15 ביצים, פירות, ירקות, 1 ק"ג סוכר ו-1 ק"ג ריבה כתורת הקצבה חד-פעמית מיוחדת של מצרכים מוקצבים.

המזכיר הכללי של המשרד, שהודענו לו על הקצבה זו, נתן הוראות לדאוג לכך, שמקרים כאלה לא יישנו.

ג. חשש זיוף של גליון תשלומים.

ביקורת גליונות המשכורת של פקידי אגף המחירים העלתה, שבגליון לתשלומים של הפרשי דירוג קיים חשש, שהפקיד האחראי

זייך חתימה של פקידה, שלה הגיע כסף על חשבון הפרשים
אלה.

לפי הוראות שר החקלאות, פוטר הפקיד וענינו נמסר
לחקירת המשטרה.

ד. הוצאות על נסיעה לחוץ לארץ.

מצאנו ששני פקידים אחראים מאגף המים, שהיו בחוץ
לארץ בהתחלת 1951, עדיין לא הגישו את חשבונותיהם בצירוף
המסמכים.

ה. הקצבות מטבע חוץ על ידי לשכת היבוא.

בנובמבר 1950 הגשנו תזכירים מפורטים למשרד החקלאות
ולמחלקה למטבע חוץ, בהם הצבענו על מקרים של קניית צינורות
וזבלים כימיים, טרקטורים ומכשירים חקלאיים אחרים, שבהם
שולמו מחירים שעלו בהרבה על מחירי השוק ועל המתירים, ששולמו
באותו הזמן ובעד אותה הסתורה במקרים אחרים.

הצבענו, שמחובתה של לשכת היבוא של המשרד היה לבדוק
במקרים אלה את המחירים לפני מתן המלצותיה למפקח על מטבע
החוץ.

בגלל החשיבות המיוחדת שבפגיעות בחסכון ובשימוש היעיל
במטבע חוץ במקרים שפירטנו בתזכירינו, המצאנו גם לשר
האוצר ולוועדת הכספים של הכנסת את התזכירים הנ"ל.